

Секція 3. Видатні вчені та педагоги університету часів незалежності України.

Бахмат О.М.

*доктор сільськогосподарських наук, професор,
завідувач кафедри екології, карантину і захисту рослин,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський*

Бахмат М.І.

*доктор сільськогосподарських наук, професор,
завідувач кафедри рослинництва і кормовиробництва,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський*

Гищук Василь Петрович – педагог, учений, громадський і політичний діяч

Василь Петрович Гищук був добре відомий на наших теренах не тільки як учений і педагог, але й як громадський та політичний діяч. Кандидат біологічних наук, завідувач кафедри екології та моніторингу навколишнього середовища Подільського державного аграрно-технічного університету (ПДАТУ), депутат облради, голова обласної організації Демократичної партії України (ДемПУ), з 2000 по 2006 р.р. – заступник голови Проводу ОУН. Тож не дивно, що в біографії Василя Петровича є багато цікавих фактів.

Народився Василь Петрович у с. Шершенівка Борщівського району Тернопільської області в селянській сім'ї. Сталося це, згідно з документами, 1 листопада 1946 р. Але насправді він народився 4 жовтня. Спочатку його не хотіли записувати, оскільки батько був в УПА. Отак і виникло розходження:

в колі сім'ї свій день народження завжди святкував раніше, ніж на офіційному рівні.

Як зрозуміло з вище сказаного в батька Василя Петровича, як члена УПА, була нелегка доля. Під час війни в їхньому селі було єврейське гетто. Німці змушували євреїв працювати і потрохи – щоп'ятниці – розстрілювали. Один єврей з дітьми утік – і батько Василя Петровича його сховав. І той єврей вижив. А згодом брати єврея допомогли батькові: його ще раз узяли до армії – і звідти він повернувся з так званими «нормальними» документами.

Також членом ОУН, УПА був рідний дядько. Його засудили до розстрілу, а потім смертну кару замінили на 25 років каторги (що дарма вбивати – нехай задарма попрацює). В УПА була й тітка Василя Петровича. Вона теж відбувала покарання.

Що до шкільних років Василя Петровича, то вони були такими. В його селі була семирічка. Він пішов до школи, коли йому ще не було й п'яти років. З його року – першого повоєнного – в селі дітей майже не було. Тому він дружив із дітьми 1944 року народження, тож із ними і пішов до школи. Звичайно, що спочатку його в журнал не записували. Вчителька Лідія Іванівна казала про Василя Гищука: «Походить трохи і втече». Але він не втік. Закінчивши 7 класів, продовжив навчання в середній школі в с. Більче Золоте. Це за 7 кілометрів від Шершенівки. Ходив пішки. Спочатку завершив тільки 9 класів. Серйозно захворіла мама – і довелося покинути школу. В 14 років пішов на роботу: працював у тракторній бригаді. Одночасно навчався у вечірній школі (школі робітничої молоді), яку закінчив її з відзнакою.

Як писав у спогадах Василь Петрович, він добре знав фізику та математику. Математику викладала завуч, фізику – її чоловік. Вони рекомендували, щоби він вступав до Львівського політехнічного інституту. Але не так сталося, як гадалося. Василь Петрович дуже любив читати книжки. Зокрема, його зачарував Кам'янець із трилогії Володимира Беляєва «Стара фортеця». Він мав їхати на Львів, але першим прийшов автобус на Кам'янець – і так він опинився тут.

Тоді вибір у Кам'янці був невеликий – педагогічний або сільськогосподарський інститут. Він обрав сільськогосподарський. Там був конкурс – 9 чоловік на одне місце. Але вступив. На третьому курсі одружився. Займався спортом. Грав у духовому оркестрі.

Ще під час навчання, проходив практику в Усті з великою відповідальністю. Після закінчення інституту працював у спецгоспі «Україна» с. Устя. Керував промисловим виробництвом м'яса. Під його началом було понад 2000 працівників. Спецгосп тоді об'єднував 12 населених пунктів, мав 10 тисяч гектарів землі, виробляв 90% м'яса району.

Пропрацював там шість років. Але як зізнався Василь Петрович його завжди манила наука. Він хотів займатися морськими ссавцями. І в нього була мрія – створити установку для доїння китів. Адже китове молоко – це надпотужні ліки (зокрема, проти ракових захворювань). За добу китиха дає 300 л молока. (2005 р. таку установку зробили американці. Тож мрія Василя Петровича була цілком реальною).

1974 р. пішов в аспірантуру при Київському НДІ гідробіології. Щоби проводити дослідження, потрібно було по півроку пропадати на китобійній флотилії «Україна». А в Василя Петровича дружина, двоє дітей. Могла зруйнуватися сім'я. Тож він перевівся в аспірантуру у Кам'янець-Подільському сільгоспінституті (спеціальність – фізіологія людини та сільськогосподарських тварин). Проводив дослідження в системі «мати – плід».

Після закінчення аспірантури працював над темою, якою керував міністр охорони здоров'я СРСР. Проводив дослідження спільно із СКБ МЕТ щодо штучної підшлункової залози (тобто, вони її виробляли, а Василь Петрович досліджував). А потім перейшов на роботу в сільгоспінститут.

Викладав фізіологію, акушерство, гінекологію, гігієну, санітарію. Але тягнуло до охорони природи, екології. Саме на його плечі лягла організація кафедри екології, якою завідував з 1990 р. до 2006 р. Правда, кафедра кілька разів змінювала назву. Спочатку це була кафедра екології та безпеки

життєдіяльності, потім – екології та загальнобіологічних дисциплін, екології та моніторингу навколишнього середовища, кафедра екології і захисту рослин, кафедра екології та збалансованого природокористування, а сьогодні екології, карантину і захисту рослин.

Василь Петрович завжди з розумінням ставився до студентів та počував себе добре в їх середовищі. Він казав, що якщо не počуваєшся комфортно серед молоді, то краще займатися чимось іншим, а не мучити себе і студентів.

У політику Василя Петровича, за його словами, «затягнула екологія». Спочатку був «Зелений світ». 1990 р. його обрали депутатом облради. Він був головою постійної депутатської комісії з питань екології. За його головування вони добилися мораторію на будівництво другого блоку Хмельницької АЕС. Скільки йому за це перепало на різних рівнях – аж до найвищого! Але за ним були тисячі й тисячі підписів проти будівництва, а найголовніше – експертні висновки, що містили 95 зауважень, причому 15 з них стосувалися ситуацій, на які, в разі їх виникнення, людина не мала би впливу.

У 2000 р. Василя Петровича обрали заступником голови Проводу ОУН. Але перенесений інфаркт змусив його в серпні 2006 р. відмовитися від цієї посади, оскільки працювати вівісили він собі не міг дозволити.

7 листопада 2006 р. серце Василя Петровича Гищука перестало битись на завжди. Для нас усіх, його колег і друзів, це стало великим потрясінням і горем. Він мав ще багато задумів і мрій, які неодмінно хотів втілити в життя. Але справа його продовжується і живе в нашому університеті, і безпосередньо на спеціальності Екологія, створенню якої Василь Петрович присвятив значну частину свого життя.

Список використаних джерел:

1. Подільський державний аграрно-технічний університет / Автор-упорядник Я. Білейчук, керівник проекту Л. Білейчук. Київ: ТОВ «Видавництво ЛОГОС Україна», 2013р. 220 с.